

Фаза IV – "порожнє гніздо". Дорослі діти вже живуть окремо. Більшість сімей задоволені своїм фінансовим становищем, тому збільшується інтерес до предметів розкоші. Після виходу на пенсію сімейні доходи починають різко знижуватись, а попит на ліки та медичні послуги зростає [4].

Важко переоцінити і вплив культурних чинників на споживчу поведінку людей, адже кожна країна має свої певні традиції, правила. Наприклад, в країнах, які сповідують іслам заборонене вживання свинини і алкоголю, тому ці продукти попитом там не користуються.

Проте найвагомим чинником, що впливає на споживчу поведінку є дохід конкретної сім'ї чи конкретної особи. Він впливає на величину заощаджень та якість придбаних товарів і послуг.

Література:

1. Ватаманюк М. М. Споживча поведінка домогосподарств в умовах перехідної економіки. *Фінанси України*. 2004. №12. С. 75-76.
2. Станкевич Ю. Ю. Характеристика споживчої поведінки вітчизняних домогосподарств. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. №7. С. 49-52.
3. Левків Г. Я. Основні елементи моделювання поведінки споживача. URL: <http://www.nbu.gov.ua>.
4. Ларіна Я. С. Поведінка споживача: навч. посіб. Київ: Академія, 2014. 224 с.
5. Мелих О. Ю. Фінансові ресурси українських домогосподарств: проблеми формування та використання. *Четверті Всеукраїнські наукові читання пам'яті С.І. Юрія* : збірник наукових праць [Тернопіль, 27 листопада 2018 р.] / за ред. д.е.н., проф. О. П. Кириленко. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. С. 56 – 60.

Романець Марія Володимирівна

ст. гр. Ф-42, ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н., доцент Малиняк Б.С.

РОЛЬ ВИДАТКОВОЇ ЧАСТИНИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ ДЛЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Видатки місцевих бюджетів мають значний вплив на соціальний, культурний, економічний розвиток держави та адміністративно-територіальних одиниць. При забезпеченні суспільних потреб мешканців певної території за рахунок місцевого бюджету постає можливість більш повно враховувати їхні інтереси, оскільки саме місцева влада володіє інформацією про потреби та вподобання громадян і може створити

необхідні умови для надання тих благ і послуг, яких вони найбільше потребують.

Вивченню цього питання присвятили наукові дослідження вітчизняні вчені Ю. А. Букакчийська, А. М. Казюк, О. С. Квачан, З. М. Лободіна, О. В. Покатаєва, Н. А. Стеценко, М. І. Цюцюра та інші. У наукових працях висвітлено результати досліджень з питань виконання видаткової частини місцевих бюджетів України, впровадження сучасних інструментів бюджетування на місцевому рівні, удосконалення програмно-цільового методу управління місцевими бюджетами [4].

Місцеві бюджети відіграють важливу роль в економічному і соціальному розвитку області, певного району. Проблематикою місцевих фінансів дослідники починають цікавитись вже з другої половини ХІХ ст. після становлення в багатьох країнах інституту місцевого самоврядування, департаментів, штатів, земель, автономії регіонів.

Останнім часом типовими порушеннями при виконанні місцевих бюджетів є:

- порушення норм бюджетного законодавства щодо зарахування окремих доходів до місцевих бюджетів відповідного рівня;
- недотримання вимог законодавства в частині формування та використання коштів резервного фонду місцевих бюджетів;
- затвердження в кошторисах установ видатків, не передбачених законодавством та не підтверджених відповідними розрахунками;
- порушення законодавства з питань закупівель товарів, робіт та послуг за державні кошти;
- недотримання законодавства з питань оплати праці;
- завищення вартості та обсягів виконаних робіт із будівництва, реконструкції та капітального ремонту, інших послуг;
- заниження в обліку вартості активів унаслідок неоприбуткування земельних ділянок, будівель, споруд, матеріальних цінностей [2].

На сьогоднішній час контроль виконання місцевих бюджетів потребує удосконалення, що, в свою чергу, передбачає внесення змін і доповнень до існуючих законодавчих актів, запровадження заходів органами влади стосовно системи фінансового контролю та аудиту на регіональному та місцевому рівнях, збільшення відповідальності керівників на всіх рівнях управління, створення умов для підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів і засновуватись на засадах прозорості і широкої участі громадськості.

Актуальною залишається проблема недостатності фінансових ресурсів для забезпечення видатків місцевих бюджетів, необхідності у підвищенні ефективності та прозорості використання бюджетних коштів, оптимізації структури бюджетних видатків, у тому числі шляхом встановлення системи планування місцевих бюджетів.

Значний пласт проблем, пов'язаних зі складністю виконання певних правових норм, можна вирішити шляхом ефективної взаємодії органів місцевого самоврядування та поліпшення діяльності їхніх асоціацій. Зважаючи на це, доцільно залучати до діяльності асоціацій фахівців із вирішення проблемних питань, а також відповідні наукові заклади. При цьому важливо налагодити якісну взаємодію щодо належного висвітлення наявних проблем, зумовлених недосконаліми нормативно-правовими актами органів державного управління, та лобіювання їхнього вирішення. Позитивний вплив на поліпшення практики управління місцевими фінансами матиме також акумулювання та поширення інформації про кращі практики вирішення завдань соціально-економічного розвитку[3]

В залежності від впливу видатків місцевих бюджетів на забезпечення соціально-економічного розвитку територій їх поділяють на такі групи:

1) видатки на економічну діяльність (розвиток житлово-комунального господарства, сільського, лісового та рибного господарства, будівництва, транспорту та інших послуг пов'язаних з економічною діяльністю);

2) видатки на соціальну сферу (забезпечення функціонування закладів культури і мистецтва, освіти, охорони здоров'я, фізичної культури і спорту);

3) видатки на соціальний захист і соціальне забезпечення (надання соціальних пільг та допомог окремим верствам населення та інше).

Основними напрямками реформування виконання видаткової частини місцевих бюджетів є підвищення ефективності використання бюджетних коштів; впровадження в бюджетну практику методів та засобів управління, притаманних підприємствам приватного сектору, які спрямовані не на процес фінансування, а на досягнення кінцевого результату; моніторинг видатків з метою встановлення реального використання ресурсів; реалізація програми аналізу бюджетних видатків за галузями й моніторингу видатків.

Ефективне використання коштів місцевих бюджетів потребує здійснення аналізу фінансових ресурсів, необхідних для реалізації встановлених цілей та завдань соціально-економічного розвитку територій, моніторингу виконання видаткових повноважень місцевих органів влади, оцінки очікуваних результатів, вартісної оцінки затрат [1].

З огляду на вищесказане, варто підкреслити необхідність удосконалення виконання видаткової частини місцевих бюджетів, що має ґрунтуватись на достатньому фінансовому забезпеченні, врахуванні суспільних потреб, результативному, ефективному, прозорому й цільовому використанні бюджетних ресурсів та стати гарантією соціально-економічного розвитку України.

Література:

1. Боронос В. Г., Остріщенко Ю. В. Сучасні реалії планування та виконання видаткової частини місцевих бюджетів. *Механізм регулювання економіки*. 2014. №1. С.87-98.
2. Майоров А. Ефективність контролю за використанням місцевих бюджетів. URL: <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/5692/1/%D0%9C%D0%B0%D0%B9%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%B2.pdf>
3. Малиняк Б. С. Трансформація місцевих бюджетів в ефективне джерело зростання суспільного добробуту. *Вісник ТНЕУ*. 2015. №2. С. 73–85.
4. Роменська К. М., Дейкало Л. Є., Вербицька Л. С. Виконання видаткової частини місцевих бюджетів як інструмент соціально-економічного розвитку України. *Вісник Запорізького національного університету*. 2015. №2 (26). С.154-161.

Романишин Христина Володимирівна

ст. гр. ФМ-12, ТНЕУ

Науковий керівник - к.е.н., доцент Квасниця О. В.

ВИДАТКИ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ НА НОВУ УКРАЇНСЬКУ ШКОЛУ

Нова українська школа є ключовою реформою Міністерства освіти і науки, головною ціллю якої є створити школу, в якій буде приємно навчатись, і яка даватиме учням не тільки знання, а й вміння їх практичного застосування. Метою реформи є різнобічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка усвідомлює себе громадянином України, здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, трудової діяльності та громадянської активності.

У 2018 році розпочалася освітня реформа, внаслідок якої весь процес навчання і виховання підростаючого покоління стане більш сучасним і наближеним до європейських стандартів. У Державному бюджеті України на 2018 рік вперше за всю історію незалежної України було передбачено значні кошти на реалізацію цієї реформи.

Видатки на освіту у 2018 році в ЗУ «Про державний бюджет України» складають близько 6,7% ВВП, що не досягає рівня законного рівня 7%. Запропонований урядом обсяг видатків в проекті на 2019 рік щодо освітньої субвенції складає лише 6,13% від ВВП та засвідчує про його негативну динаміку порівняно з поточним роком. Це свідчить про значне навантаження на економіку країни та ставить під сумнів спроможність держави дотримуватись розробленого плану щодо освітньої реформи.